

Dalai Lama i Caux

Om valgkamp og visjon

Av Jens-Jonathan Wilhelmsen

Mediene og politikerne sto på i ukevis under kommunevalget for å bevege folk til urnene. Kaskader av ord og tall flommet ut for klarlegge frontene og hvem som har rett. Men resultatet var en hjemmesitterprosent som slo alle rekorder.

Årsaken var ikke at politikerne snakket om uvesentligheter. Arbeidsplasser, helsestell og forsvarspolitikker berører oss innerst inne hvor lengselen etter trygghet kjemper med frykten og håpløsheten.

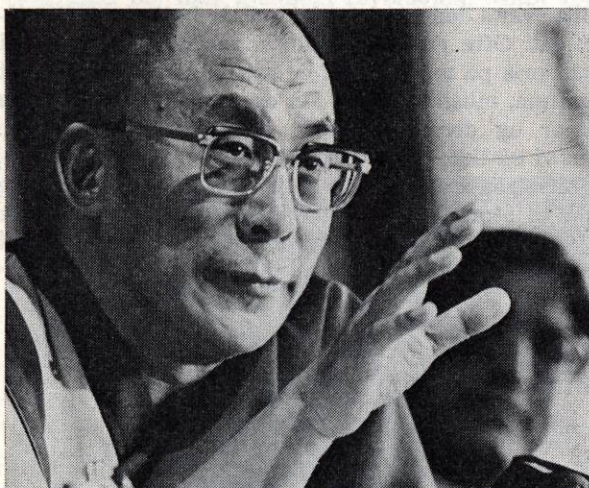
Men det kan være at et av valgkampens gjennomgangstema har mistet sin appell: De andre har skylden! Stem på oss! Vi kan det bedre!

Hva med en aldri så liten innrømmelse av hjelpeløshet? Sannheten er vel at vi alle famler i mørke når det gjelder å sikre freden, økonomien eller arbeidsplassene.

Å medgi sin begrensning virker ofte aktiviserende på andre. Ga valgkampen velgerne følelsen av at deres medvirkning trengtes, og ikke bare deres stemme? Å den en dypere forståelse av hva den enkelte kan bidra med i sin egen situasjon? Eller styrket den følelsen av at løsninger må søkes pr. stedfortreder via politiker-ansiktene som møter oss til frokost gjennom avisen, og sier godnatt gjennom kveldsnyhetene?

* *

Jeg var nylig sammen med en politiker som la ettertrykket på hva den enkelte kan gjøre. Det var Dalai Lama, Tibets geistlige og verdslige overhode, som nå lever i landflyktighet i India. Jeg møtte ham i Caux i Sveits under MRA's verdenskonferanse i

Dalai Lama taler i den store salen i Mountain House, Caux. Rajmohan Gandhi fra India i bakgrunnen.

ny verden

INFORMASJON OM MORALSK OPPRUSTNING

sommer. Han uttrykker seg med en enkelhet som kan synes livsfjern, men har ord på seg for å være en slu og dyktig politiker.

«Fred i verden blir det ikke så lenge vi hater,» sa han. Et upolitisk utsagn, vil noen si. Men det er et budskap vi alle kan gjøre noe med, enten vi er nordmenn som forakter «pakkiser», naboer som kranter over gjerdestolper eller ektefeller som skilles i bitterhet.

Dalai Lama gikk videre: «Toleranse, tilgivelse og tålmodighet lærer vi best av våre fiender. Det er overfor dem hatet melder seg. Når du møter din fiende er det en gylden anledning til å oppdage hvem du er.»

Fra en annen kunne dette lyde som lettvinnt moralisering. Men ikke fra en mann som er blitt fordrevet fra sitt land og har levet 25 år i eksil. Nå ligger han i forhandlinger med kineserne om et besøk i Tibet. Han er en mann uten hevntanker, og det er vel en av grunnene til at kineserne tar i betraktning å slippe ham inn. Men han har satt stive betingelser for et besøk — full tale- og bevegelsesfrihet. I lys av hva Dalai Lama betyr for sitt folk, er det en utfordring til det kinesiske herredømme.

Prisen tibetanerne har betalt for dette herredømmet er høy. I 1980 reiste formannen i det kinesiske kommunistpartiet, Hu Yaobang, til Tibet for offentlig å be om unnskyldning for det kinesiske vanstyret, særlig under kulturrevolusjonen fra 1966 til '76. For eksempel står det igjen bare et dusin klostre, mens over 2.000 ble ødelagt og Buddhismen og det skrevne tibetanske språk ble forbudt.

Dalai Lama har ikke gitt opp sin visjon: Troen på at Tibet kan gjenvinne i alle fall noe av sin selvbestemmelsesrett. Visjonen kan holdes levende i hans folk fordi den lever i ham.

Hvilke visjoner lever i våre ledere her hjemme? Har de visjoner som kan nære håpet og innsatsviljen hos deres landsmenn? I en tid så full av trusler er det ikke nok med en rasjonell forvaltning av det som er. Vi trenger tro på at et oppbrudd mot bedre tider er mulig, og at hver og en av oss har en del i å starte det.

Det besvarer ikke nødvendigvis spørsmålet om hvilket parti vi skal stemme på. Men veien til valgurnene ville bli mer tiltrekkende og meningsfylt.

Dette nummeret av NY VERDEN vil for det meste inneholde stoff fra Caux, Sveits, med referater fra høydepunktene av sommerens konferanser.

Under den første samlingen fra den 9. juli sto Europas problemer og bestemmelse på dagsordenen. Intervjuet med Heinz Krieg på s. 7 og den polske arkitekten O. M. Stepans historie på s. 6 er hentet derfra. Videre var det en familiekonferanse i etterhvert kjent og kjær stil. Det gikk så slag i slag frem til avslutningen av industrikonferansen i september.

Er det kommunismens skyld, eller...?

«Det er kommunistenes skyld!» «Sosial urett og USA-imperialismen er årsak til lidelsene.» Begge oppfatninger og mer moderate varianter var representert da Mellom-Amerika ble diskutert 5.—12. august. Deltakere fra Nord- og Sør-Amerika og Europa møttes til dialog. Blant dem en konservativ senator fra USA, Jeremiah Denton, som var krigsfange i Nord-Vietnam i sju år. Fra Jamaica kom et medlem i sentralstyret i Det nasjonale Folkepartiet og tidligere minister i Michael Manleys regjering, Howard Cooke. Både de og andre på konferansen hadde felles en vilje til å lytte til hverandre og ta på alvor de feil deres egen leir hadde begått.

Det gjorde at temaet for disse sju dagene virket riktig og realistisk: «Prisen for samarbeid. Nye perspektiver og felles mål.»

El Salvador, Colombia, Uruguay, Argentina og Brasil var alle representert. Blant europeerne la en merke til en gruppe advokater og dommere fra Sicilia, som fortalte at en av deres kolleger var blitt drept noen uker tidligere i sitt forsøk på å komme mafiaen til livs. Fra USA kom palestineren Farida Derhalli, leder for FN's lokale organsasjon i Oregon, sammen med mange som var engasjert i arbeidet for integrasjon og forståelse mellom rasene i USA. Og fra Midt-Østen: En gruppe libanesere og dr. Wasan Hathout fra Kuwait.

England og Argentina

Både internasjonale og helt personlige spørsmål gikk hånd i hånd. En ung argentiner så mørkt på fremtiden. Venner hadde forsvunnet, hans land syntes å gå i oppløsning. Ikke minst erkjennelsen hos andre lands deltakere ga ham håpet tilbake. Gerald Henderson, bosatt i Liverpool, fortalte om sitt møte med det fargede og svarte Storbritannia: «Først da

jeg oppdaget hva de følte om oss hvite briter, gikk det opp for meg hvor arrogante vi er og hvordan vi sårer andre. Hvis vi i løpet av de siste 30 årene virkelig hadde angret på vår likegyldighet og arroganse overfor andre raser og kulturer, ville den tragiske konflikten med Argentina aldri ha skjedd.»

Svart og hvit

Behovet for dialog kunne være like sterk mellom samfunnsgruppene innen samme land. Sally Stevens fra Georgia i USA fortalte sin historie: Det var forbudt for henne som barn å leke med hvite jevnaldrende. Da hun var ti år gammel, ble hennes bror myrdet av en gjeng hvite ungdommer. En hvit dame fra småbymiddelklassen i Mississippi hadde hatt et annet oppvekstmiljø: «Mine foreldre var kristne, og min søster og jeg vokste opp med en tro. Men rases skillet var i den grad en del av vår kultur, at vi godtok det. Ofte var diskrimineringen helt ubevisst. Vi satte pris på mye av det de svarte bidro med i vårt samfunn, musikken med sin egenartede rytme, deres humor og deres kulturelle bidrag på mange felt. Men vi så ikke hva de følte: frykten, frustrasjonen, forbitnelsen og til tider håpløsheten. Ettersom jeg kom til større modenhet og har bodd i forskjellige deler av USA, har jeg klarere forstått hvilken urett mot de svarte min sørstatskultur ble bygget på.»

Jamaica

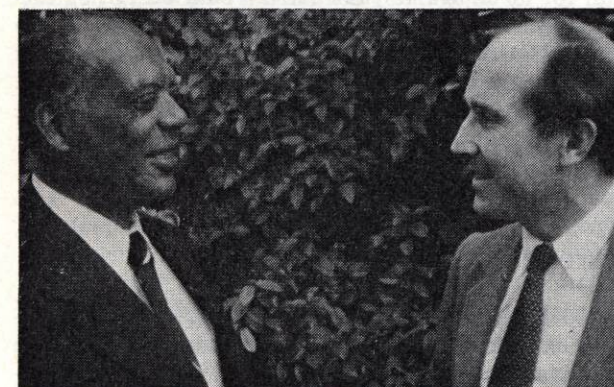
I Latin-Amerika er det ikke minst fattigdommen og uretten her og nå som truer menneskeverdet. Studier i historie hadde gjort politikeren Howard Cooke

fra Jamaica oppmerksom på utbyttingen under kolonitiden, og menneskelig fornedrelse så han på alle kanter. Han gikk inn i revolusjonære bevegelser. Over tjue år senere traff han en svart sør-afrikansk politiker, dr. William Nkomo. Nkomo var en av grunnleggerne av ANC's ungdomsorganisasjon og en av de fremste lederne i kampen mot raseskillet i sitt land. De hadde mye til felles og snakket sammen i timevis. «Det skjedde en forandring i min holdning og innstilling,» sa Cooke, «mitt engasjement for å bygge et rettferdig samfunn stod fast, men det var nå fritt for hat.»

Cookes parti kom til makten i 1972 etter en overveldende valgseier. «Vi satte alt inn på å oppnå utvikling, vekst og velstand. Vi forbedret undervisningssystemet, helsetjenesten og innførte matsubsidier. Vi tok for oss jordreform. Noe av den beste jorda ble delt ut til de fattige bondene og derevet kooperativt. Vi mente å ha lagt forholdene til rette for at fattigfolk skulle få det godt. Men fordi vi ikke hadde forberedt dem på nødvendigheten av samarbeid, ble de frustrerte. Som sosialister tilstrebet vi forandring, men det manglet forandring i menneskers hjerte. Bondene hadde tilhørt et samfunn hvor de følte at de måtte svindle for å overleve. Nå tok de med seg den innstillingen inn i det sosialistiske samfunnet.»

USA og Latin-Amerika

Forholdet mellom USA og Latin-Amerika har forverret seg med Falklandskrigen og utviklingen i Mellom-Amerika. «Mange av oss nord-amerikanere kom hit med liten førstehånds kunnskap om Latin-Amerika,» sa Randy Ruffin, bosatt i Washington D.C. «Noe av det som bekymrer meg mest, er at mitt land ofte betraktes som støttespiller for status quo. Vårt eget land ble født gjennom revolusjon, skapt for å

sikre mennesker retten til å rå over sin egen framtid. Derfor er det et paradoks at vi så ofte synes å støtte det motsatte. For ofte har våre forretningsinteresser i u-landene utnyttet billig arbeidskraft og betalt for lave priser for råvarene. Vi har ofte vært så redde for kommunismen at vi har lukket øynene for hvordan ledere som har bekjempet kommunismen selv har oppført seg. Det er sant at kommunismen har fratatt individet sitt grunnleggende menneskeverd under Gud. Men samtidig vet jeg at det er millioner av mennesker under ikke-kommunistiske regimer som er blitt frarøvet det samme menneskeverd.

Det er temmelig vanskelig å forandre et stort land. Men Gud vil vise oss hva vi bør gjøre dersom vi er villige og lydige. Vi reiser tilbake fra Caux, ikke som en ny pressgruppe, men med en forpliktelse til å arbeide med enkeltmennesker i regjering, presse og forretningsliv.»

Konklusjoner

Konklusjonene etter en slik konferanse kan være mange og forskjellige. Jeg vil nevne et par. De nord-amerikanske deltakere tok latin-amerikanerne på alvor, ikke som brikker i et økonomisk interessefelt, men som likeverdige mennesker. Dersom de kan formidle denne holdningen videre til sine nasjonale ledere, kan det bli vesentlig for den videre utvikling i Latin-Amerika. Og det haster. For oss europeere ble det klart at USA er mangfoldighetens land, og ikke bare Reagans, og samtidig at Reagans tilhengere slett ikke er så firkantete som vi ofte vil ha det til. Dessuten har vi langt igjen før vi tar Latin-Amerikas problemer like alvorlig som truslene mot vår egen fremtid. Vi har kanskje like mye å lære i så måte, som nord-amerikanerne. Derfor håper vi at dialogen fortsetter med en lignende konferanse neste år.

B. O. Austad.

Howard Cooke (tv.) i samtale med Roddy Edwards, også fra Jamaica. Roddy Edwards' familie har vært velstående jordeiere. Men de har gitt opp mange av sine privilegier for å satse på et landsbyprosjekt som blant annet omfatter småindustri, håndverk, bygging av sportsplass og samlingslokaler. Hjelp til selvhjelp og fellesskap på tvers av rase- og klasseskiller har vært målet. Da statsminister Nordli og hans kone var på Jamaica for noen år siden, besøkte de denne landsbyen for å se hva som kan gjøres på lokalplan.

Seminar om proteksjonisme og arbeidsløshet

«Arbeidsløshet — skjebne eller utfordring?», «Arbeidets plass i det personlige liv» og «Hvordan bevege oss fra proteksjonisme til globalt samarbeid?» var tre tema som ble behandlet under industrikonferansen som avsluttet sommerens møter i Caux.

Det var noen fascinerende personligheter som behandlet hvert emne. Om proteksjonisme kontra samarbeid talte for eksempel Olivier Giscard d'Estaing, grunnlegger av det berømte instituttet for ledertrening i Fontainebleau utenfor Paris (bror av den tidligere franske presidenten), Masakata Okuma, direktør i de japanske bilprodusenters forbund og i 7 år ansvarlig for automobilgiganten Nissans eksport og oversjøiske virksomhet, og James Twaites fra Kanada, som har fagforeningsbakgrunn og nå er professor i «industrial relations» (samarbeidsforhold i industrien) i Montreal.

Arbeideren foran arbeidet

Seminalet om arbeidets plass i det personlige liv ble innledet av Pater John Lucal, som er den Internasjonale Arbeidsorganisasjonens (ILOs) rådgiver i religiøse spørsmål. «Arbeidet gir oss vår identitet og sjanse til å bruke vår menneskelighet og våre gaver», sa han. «I Vesten har vi tradisjonelt sett på arbeidet som noe som må gjøres, og på mennesket som et verktøy til å få det gjort. Dette må snus rundt: Arbeideren må settes foran arbeidet, personen foran tingen.

Fullbyrdelsen av arbeideren som menneske er målet. Dette må bygge på åndelige verdier. I oss alle er det et overskridende element, hva enn vår religion eller tro måtte være. Vi strekker oss etter det uendelige, og arbeid er en måte å gjøre det på. Fysisk arbeid er ikke noe lavere enn bønn eller meditasjon, men en annen måte å fullkommengjøre mennesket på. Arbeid er et slags samarbeid med Gud. Som et barn hjelper sin far, hjelper vi Gud å skape verden.»

Oppriktighet i liv og arbeid

Pater Lucals tanker ble gjenspeilet av Katsutoshi Suzuki, som er generalsekretær i det japanske elektronikk-konsernet Toshiba's fagforening: «Buddhismen har hatt stor innflytelse på Japan», sa han blant annet. «Japanernes oppfatning av arbeid er å forbedre sin karakter gjennom sitt arbeid. Å leve oppriktig betyr å gjøre sitt arbeid oppriktig. Vår arbeidsomhet er frukt av en livsfilosofi.»

Sammenføring av mennesker og jobber

En annen innleder ved seminaret om arbeidsløshet var George Walker, som er rådgiver for en statlig organisasjon som skal gi ungdommen tilbud om yrkesutdannelse (Youth Training Scheme). Walker, som er pensjonist, forteller hvordan han kom inn i dette arbeidet:

Det er mange små jobber rundt i bedrifter og hjem som en aldri kan finne folk til å gjøre. For fem år siden begynte jeg å undersøke hvordan en kunne føre dem som trengte arbeid sammen med disse jobbene, i beskjedne lokale målestokk. Jeg satset på et menneske av gangen, ga dem opplæring og oppmuntring og opprettet forbindelse til kunder, noe de fant vanskelig å gjøre selv. Som et resultat av det, er tre nå i fullt arbeid.

Så ble jeg spurt om å bli rådgiver for opplæring i den lokale avdeling av Youth Training Scheme. Dette ga meg sjansen til å sette mine idéer ut i livet i større målestokk. Grupper av unge mennesker opplæres i vedlikehold for bygningsindustrien, mens en annen gruppe opplæres som gartnere på et overgrodd jordstykke. En arkitekt i en liten by og jeg tok en tur gjennom byen og noterte mange ting som innbyggerne gjerne ville ha gjort, men som kommunen ikke hadde råd til. «Hvis du kan få disse tingene gjort», sa arkitekten, «så skal jeg samle inn penger fra innbyggerne.» Dette er nå i gang.

Industriens ansvar i Sør-Afrika

En av deltakerne på industrikonferansen i Caux var den svarte baptistpresten Leon Sullivan fra USA. Han var en nær kollega av Martin Luther King i borgerrettskampen, og er i dag en av direktørene i kjempebedriften General Motors. Men Sullivan begrenser seg ikke til det: Han har bygget opp en organisasjon som gir yrkesopplæring til tusener av svarte i over 100 amerikanske byer. I tillegg brenner han for at de svarte i Sør-Afrika skal bli fri, og har skapt en slags moral-kodeks for utenlandske firmaer i Sør-Afrika. «Bedrifter i Sør-Afrika kan bli en kraft i kampen for forandring», sa han i Caux. «Å bli i Sør-Afrika og inkassere fortjeneste derfra, kan ikke rettferdiggjøres så lenge menneskene der holdes nede i fattigdom.»

Europa ligger etter USA

200 amerikanske firmaer med bedrifter i Sør-Afrika har forpliktet seg til å overholde denne såkalte «Sullivan-kodeksen». Den påbyr lik lønn for likt ar-

Alternativ til arbeidsløshet

En av talerne i panelet om arbeidsløshet var vest-tyskeren Willy Haller. Han er internasjonalt kjent som en av pionerene for «flexitime» (fleksibel arbeidstid) og har sagt opp jobben som disponent i en mindre data-bedrift for å vie seg til arbeidsmarkedets problemer. Han hevder stadig at det ikke finnes noen universalløsninger på arbeidsløshetsproblemet, men kom i sitt innlegg med en rekke praktiske forslag:

«Arbeidsløsheten, ved siden av opprustning og sur nedbør, er det store diskusjonstema i Vest-Tyskland i dag. Det er ikke et forbigående spørsmål. For produktiviteten vokser forttere enn forbruket.

I 1960 var arbeidsvolumet i Vest-Tyskland 58 milliarder timer, og i 1982 var det nede i 41 milliarder. I samme tidsrom ble industriproduksjonen mer enn fordoblet. Den økende produktivitet og det økende tall av arbeidsføre mennesker forutsetter en årlig vekst av nasjonalproduktet på 6–8% i resten av 80-årene om full sysselsetting skal oppnås. Det betyr en fordobling av nasjonalproduktet på 10 år, hvilket er hverken ønskelig eller mulig. Arbeidsvolumet vil derfor fortsette å synke.

Vi står derfor overfor et fundamentalt dilemma — og Caux er det beste stedet jeg kjenner for å diskutere det.

Vi kan fortsette å hylde den ubegrensede konkurranse som hjørnesteinen i en fri økonomi. Det innebærer at et økende antall mennesker skyves til side

beid, slutt på diskriminering på arbeidsplassen og i tilgang på jobber, anerkjennelse av svarte fagforeninger og utbygging av boliger, helsevesen og utdanningsinstitusjoner. Sullivan har også reist rundt i Europa for å overbevise europeiske firmaer om å følge samme retningslinjer, men fortalte at fremgangen i Europa var «skuffende langsom».

Om sitt møte med Caux sa Sullivan: «Da jeg kom hit, lå det en skygge over meg: Hvordan få industrien i verden til å delta i en kampanje for fredelig forandring? Hvordan få dem til å ta alvorlig sitt etiske ansvar for å forandre et rasistisk samfunn, hvor de har høstet kolossale inntekter?

Her i Caux har jeg møtt menn og kvinner som har inspirert tusener over hele verden til å forandre forholdene for mennesker uten håp. Skyggen som lå over meg er borte. Guds veier er uransakelige, og kanskje det er fra dette stedet at en revolusjon kan begynne som vil bringe frihet og rettferdighet til de undertrykte i Sør-Afrika.»

som unødvendige, mens andre står overfor enda hardere konkurranse om jobbene.

Eller vi kan prøve å dempe konkurransen på arbeidsmarkedet for å oppnå samarbeid og solidaritet. Dette betyr å sette ut i livet Frank Buchmans ord om at det er nok i verden for alles behov, men ikke nok for alles grådighet. De betalte jobbene må deles på en ny måte.

Det betyr i praksis:

1. Frivillig og individuell forkortelse av arbeidstiden med tilsvarende lavere inntekt. Og at industrien oppmuntres til jobb-delning og deltidsarbeid. (I dag utføres deltidsarbeid nesten utelukkende av kvinner som er underbetalt og har lite håp om fremmelse.)

2. Forkortelse av ukentlig arbeidstid med minst 10 prosent.

3. Innføring av «sabbats-år» i embetsverket og kirken, på frivillig eller kollektiv basis. Det ville bety at en i løpet av fem eller ni års arbeid sparer opp, og så tar et års ferie.

4. En gradvis forkortelse av livsarbeidstiden, ved å senke pensjonsalderen og variere arbeidstidens lengde på de forskjellige alderstrinn.

5. Å erstatte all overtidsbetaling og bonuser for skiftarbeid med betaling i form av mer fritid. Hvis vi kunne gjennomføre dette i Vest-Tyskland, kunne vi få nesten helt slutt på arbeidsløsheten, uten å belaste bedriftene ytterligere.

Vanskelig men ikke utopisk

Det er klart at disse forholdsreglene alene ikke kan hindre katastrofale utviklinger, som f. eks. all ungdomsarbeidsløsheten. I tillegg er det derfor nødvendig med et parallelt arbeidsmarked med jobber som det ofte ikke finnes penger til å få gjort. Vedlikehold av hus, hager, parker og skoger er eksempler (se artikkelen på forrige side).

Mange av mine idéer lyder kanskje utopiske, men de fleste er allerede prøvet i en stor nok målestokk til å vise hva slags resultater som kan forventes. I Vest-Tyskland finnes det allerede flere tusen arbeidstagere som velger sin egen arbeidstid. Takket være både frivillig reduksjon av arbeidstid og jobb-delning finner flere mennesker arbeid.

Men det er mange hindringer som må overvinnes. At to skal dele en jobb, eller fem dele fire, forutsetter en sjelden grad av samarbeid og tillit. Det er det motsatte av en hensynløs konkurranse om jobbene.

Så store forandringer er nødvendige, både i menneskenes innstilling og i sosiale strukturer. Men moderne teknologi kan bringe en gylden tidsalder da vi kan tjene til livets opphold relativt lett — hvis vi tar prinsipper som kjærlighet og uselvishet alvorlig, og lærer å dele med hverandre.

Dialogens pris

Olgierd Michael Stepan fra Polen har bodd 30 år i London og har arbeidet som arkitekt der. Nå er han ansatt i Det britiske undervisnings- og vitenskapsdepartement, og er president for Det polske institutt for katolsk aksjon og medlem av «Biskopenes Europa-komité».

Forsoning starter med at man oppdager hverandre som mennesker. Vanligvis skjer det ved at man deler en fellesmenneskelig situasjon eller en erfaring som oppleves som meningsfull av begge parter.

Det er en prosess hvor barrierene vi beskytter oss bak, brytes ned. La meg illustrere dette, først og fremst med et eksempel hvor det ikke var noen konflikt involvert.

Jeg pleier å reise sammen med en engelskmann på toget. Det begynte med at vi vinket til hverandre fordi vi tilhører den samme kirken. Så gikk vi over til daglige standardreplikker: «Fint vær.» «Ja.» «Hvordan har familien det?» Og lignende. Slik fortsatte vi et par år.

En dag sa jeg: «Det var en fæl storm i natt.» «Ja.» «Mye ble nok ødelagt.» «Ja.» Plutselig så han rett på meg og sa: «Vannet brøt gjennom taket mitt.» «Hvordan skjedde det?» sa jeg. Jeg fortalte at jeg var arkitekt og kanskje kunne gi noen råd. Det ødelagte taket var noe virkelighetsnært, som ble vårt utgangspunkt. Fra da av snakket vi om mange ting — våre barn, vårt arbeid, våre ferier.

Gjennom slike virkelighetsnære ting kan mennesker med ulik bakgrunn oppdage sine felles erfaringer for de begir seg inn på mer sårbare tema. Hvis du begynner med noe abstrakt eller med minner fra fortiden, blir utgangspunktet fordreid og uvirkelig. Søken etter forsoning er som all annen søken en oppdagelsesreise. Den krever tålmodighet, fører sjelden raskt fremover og er aldri garantert suksess.

Polakker og tyskere

Et slikt møte må være et møte i sannhet, hvor jeg kan oppdage hva som sårer meg. Når jeg åpner meg og sier: «Dette sårer meg,» er det en sjanse for at den andre vil si: «Tilgi meg.» Men det ville være enda bedre å si: «Jeg er lei for at jeg blir såret for jeg vet det smerter deg i dine bedre stunder når du er klar over hvilke sår du har påført andre.»

Jeg vil gi et eksempel: Omkring hvert annet år møtes katolske representanter fra 20 europeiske land til Det Europeiske Forum. I 1970 var det en delegasjon både fra Polen og fra Tyskland der. Det gikk opp for oss at vi kunne bruke fritiden til å snakke om forholdet mellom våre land. Noen i den polske gruppen holdt seg unna: «Tyskerne har gjort

oss nok skade,» sa de. «Hvis vi er med og møter dem, er det mennesker hjemme som aldri vil tilgi oss.»

Vi andre møttes med tyskerne. Vi rettet sterke anklager mot dem: «Bøkene deres inneholder fremdeles kart hvor områder av Polen oppgis som tyske,» sa vi. «Ennå hender det at tyskere besøker Bratislava, ser på bygningene og sier: 'Dette er mitt hus, vær vennlig å ta vare på det. En dag kommer jeg kanskje tilbake.' Dere har ikke betalt erstatning til dem som led i konsentrasjonsleirene og som ikke får sove på grunn av minnene. Hva gjør dere som kristne med dette?» Da vi skiltes, sa tyskerne: «Vi skal gjøre noe.»

De andre, som ikke hadde møtt frem, bemerket etterpå hvor glade vi så ut — kanskje det var vinen vi hadde drukket? «Enda viktigere var det at vi møtte tyskerne som virkelige mennesker,» sa vi. «Noen av dem kom fra det som nå er Polen. Noen hadde lidd forferdelig. Noen snakket litt polsk og var sterkt knyttet til den delen av verden.»

I 1972 var det omvendt. Tyskerne sa: «Vi har betalt erstatning. Vi har forsøkt å forandre historiebøkene, og andre ting. Men deres folk sier fremdeles at ingenting blir gjort. Hva vil dere som kristne gjøre med det?» Vi innrømmet at vi ikke hadde holdt vår del av avtalen. Men situasjonen var vanskelig: «Vi er ikke våre egne herrer. Myndighetene oppmuntrer vår frykt i stedet for vår kjærlighet og forsøker å splitte heller enn å samle. La oss be sammen om dette.»

Det finnes andre håpefulle tegn i det polsk/tyske forholdet. I 1965 sendte de polske biskopene et brev til de tyske biskopene og den tyske nasjon i forbindelse med Polens 1000-års jubileum som kristen nasjon. De skrev: «Vi tilgir og glemmer,» uten å vente på et tysk initiativ. De tyske protestantiske biskopene ga et fantastisk gjensvar, katolikken litt mindre varmt, men vi møttes alle til slutt.

Det andre som skjedde, var da Maximilian Marian Kolbe, martyren fra Auschwitz, ble gjort til helgen. Den polske regjering ville ikke lempe på restriksjonene for byggematerialet slik at en ny kirke kunne bygges, men tyskerne sendte oss penger og materialer. Enda viktigere: et stort antall tyskere kom for å feire at deres eget offer ble kanonisert.

Det gis tre kjennetegn på at en forsoningsdialog er på rett vei: Det første er at det er vanskelig å komme igang. Når det er lett, er det sannsynligvis ikke en sann dialog. Vi må være forberedt på at noe i oss må dø. Mørke områder i vår sjel må kanskje åpnes for Guds lys. Og lyset er smertefullt, slik det var det for Paulus på vei til Damaskus.

Et annet tegn er når dialogen slutter med bønn. Det besegler enheten og lover godt for fremtiden, fordi Gud dermed anerkjennes som kilde til all enhet. Det tredje er når du som resultat av en dialog opplever frigjørelsen som ligger i å bli et nytt menneske, forsonet med din neste, med Gud og med deg selv. Da vet du hva Kristus mente med å si: «Jeg er sannheten.» Og Hans sannhet skal gjøre oss fri.

Fra Østfront til Guds front

Ekteparet Heinz og Giesela Krieg fra Berlin var drivkraften bak skuespillet «Toget», som ble oppført i Caux i sommer. Stykket ble skrevet av de to og instruert av Heinz' søster Hannelore Krieg. Et familieforetagende, med mange hjelpere utenom familien. Stykket handler om dagens Europa.

Intervjuren er en ung tysker på alder med Kriegs' egne barn. Krieg selv er pensjonert lektor med kunst som spesialfag.

— Du tilhører samme generasjon som mine foreldre, Heinz. Hva gjorde du under krigen?

— Først var jeg stasjonert i det besatte Frankrike, så ble jeg overført til Russland hvor jeg kom rett inn i harde kamper. I desember -42 fikk jeg denne armskaden foran Stalingrad. Det ble en lang periode på lasarettet i Praha, hvor jeg opplevet slutten av krigen.

— Hva følte du ved det?

— Fortvilelse, for jeg var oppdratt i Hitler-Jugend hvor jeg ble medlem 12 år gammel. Og jeg hadde hele tiden tenkt at — jo, det var det rette jeg kjempet for. Da nederlaget nærmet seg, syntes jeg livet hadde mistet all mening. En ting var jeg sikker på: Versailles-pakten etter første verdenskrig ville fortone seg harmløs mot det som nå måtte komme. Helst ville jeg dø på barrikadene i Praha. Men noen venner sa til meg: «Nei hør, det kan du ikke gjøre. Har du ikke foreldre som trenger deg?» Derfor lever jeg i dag. Men jeg må ærlig si at jeg var fullstendig forbitret de første månedene etter krigen, og så på alt som var nytt i Tyskland den gangen med største skepsis. Det britiske militærstyret i den lille byen hvor jeg bodde, holdt stadig øye med meg fordi de fryktet at jeg kunne finne på noe — starte et opprør eller liknende.

— Hva skjedde så?

En tyrannisert søster

— Allerede i Praha hadde jeg studert kunst. Fotografier var ikke vanlige ennå, jeg hadde pastellkritt, og laget meg et levebrød av å tegne barnepotretter. En av kundene var en tidligere offiser som ba meg tegne barna sine. Gjennom ham ble jeg invitert til et Oxfordgruppe-møte nær Hannover. Ganske kort vil jeg si at det var en rystende opplevelse i en tid da nesten alt lå i grus og aske å møte mennesker med frihet til å være glade, til å fortelle om et liv satset på absolutte moralnormer. Det var begreper jeg ikke hadde hørt om i noe nazi-treningskurs. Gud var bare et ord for meg, men Han ble realitet. Jeg tenkte som så at jeg hadde gjort så mye dumt i mitt liv, og til og med villet dø for en idé, så jeg kunne sakens prøve dette.

Venner sa til meg: «Ta disse fire normene, skriv dem ned, og tenk ærlig over livet ditt som det er.»

I stillheten kom svært mange ting fram i bevisstheden. Mennesker jeg hadde såret, urett jeg hadde begått. Jeg må ærlig si at jeg ikke likte dette speilet som ble holdt opp for meg. Jeg led over det, og tenkte at dette måtte jeg bli fri fra. Det ga meg mot til å satse. En venn spurte meg: «Tror du at Jesus Kristus døde for dine synder?» Det var som noen hadde kastet til meg en redningsbøye. Jeg sa: «Ja, det tror jeg.» Det var en praktisk opplevelse for meg, en veldig lettelse. Siden er den stille stunden blitt et vesentlig element i livet mitt. Det har vært en rekke vanskelige situasjoner de siste årene — egentlig har det først vært når jeg har spurt Gud i stillhet: «Hva skal jeg gjøre? Her er jeg — jeg vet ikke veien videre,» at jeg har funnet løsningen.

— Hva var den første tanken du fikk?

— «Be din søster om unnskyldning for den tiden da hun hjalp deg i huset.»

En fred som er reell

Jeg hadde bedt henne komme til Praha den gangen jeg var såret, for å stelle for meg. «Be om unnskyldning for utnyttelsen av henne.» Jeg hadde behandlet henne som en tjenestepike, helt til hun en dag fikk nok av det.

Nå var hun syk og sengeliggende. «Javisst,» sa hun. «Unnskyldningen tar jeg gjerne imot. Men du må bevise noe for meg. Iforgårs var du nazist, så i går nesten kommunist (det var min situasjon) og idag allerede kristen. Det går for fort.» Og så var det min tur å stille for henne, i 14 dager. Innkjøp, matlagning, pleie. Senere fortalte hun meg at hun hadde vært frisk etter en uke, men hun nøt situasjonen!

Det jeg husker best fra første gang i Caux, under luftbroens tid i 1949, var en bestemt fysisk tilstand. Jeg skalv og klarte ikke å stå i ro da jeg snakket med en engelskmann ute på terrassen. Og så var det en ung mann på et møte kl. 17 om ettermiddagen. Bare det å høre at han var fra Tsjekkoslovakia, hvor jeg hadde vært halvannet år og tildels studert! . . . Plutselig sa han: «Jeg ber alle tyskere reise seg.» «Hva kommer nå!» tenkte jeg. «Jeg vil be dere om tilgivelse for mitt hat mot dere,» sa han. «Jeg vet at man ikke kan bygge en ny verden på hat.» Det ble ganske enkelt for mye for meg. Jeg løp ut av salen og sa til min danske venn som jeg delte rom med at dersom det kom til å fortsette i den stilen, hadde jeg ikke noe annet å gjøre enn å reise. «Og du ser ikke noe alternativ?» spurte han. «Jo kanskje, hvis jeg snakket med den mannen alene,» sa jeg. Det skjedde, og slik fikk jeg anledning til å be ham om tilgivelse for det vi tyskere hadde gjort mot hans folk og trosfeller. Vi talte også sammen på et slikt møte. For meg var det egentlig et bevis på at fred ikke er livsfjerne teorier men noe helt reelt, fordi jeg hadde opplevet det selv.

Afrika

Afrikanere fra 20 land, 150 ialt, satte sitt preg på Caux i dagene 16.—21. august. Enhet og fremskritt er et behov på det afrikanske kontinent og var valgt som tema for denne spesialkonferansen.

Hensikten med et slikt møte er ikke å vedta resolusjoner eller diskutere politikk. Målsettingen er å utvikle et nettverk av mennesker som arbeider sammen på tvers av landegrensene for å besvare korrupsjon, stamme- og rasemotsetninger, frykt og hat.

De største gruppene kom fra Nigeria, Kamerun og Zimbabwe. Nigerianerne brakte med seg et skuespill: *Den neste fasen*, som ble oppført av ungdommer. Stykket analyserer problemene i Afrika og viser at de dypest sett må besvares på det åndelige og moralske plan.

Utvikling

Delstats- og guvernørvalget som nylig ble avholdt i Nigeria var det første virkelig demokratiske valg siden militærkuppet i 1966. I tilknytning til valget ble det lansert en appell undertegnet av en rekke kjente privatpersoner, om en moralsk opprustning i Nigeria som motvekt til korrupsjon og hensynsløs materialisme. Nigerianerne i Caux fortalte at budskapet i apellen vil bli spredt gjennom aksjoner rundt i landet og ved bruk av skuespillet.

Et møte omkring spørsmålet *Hva er utvikling?* ble ledet av fiskerieksperten Ezekiel Okernwa fra Kenya. Han fortalte at han hadde studert i Brussel i ni måneder. På et tidspunkt fikk han beskjed om at universitetet ville utvide hans stipend slik at han kunne ta doktorgraden i oseanografi i Nordsjøen.

«Jeg tenkte over dette og forsøkte å finne Guds ledelse», sa Okernwa. Han bestemte seg for ikke å ta imot tilbudet og begrunnet sin beslutning slik: «Dersom jeg studerer fiskeriene i Nordsjøen vil jeg ikke lære noe om mitt eget land. Kenya trenger enkel, grunnleggende kunnskap om utvikling av fiskeriene.» Neste dag spurte professoren: «Hva ønsker du at vi skal gjøre for deg?» Okernwa svarte: «Jeg vil bare ta imot stipendiet dersom dere tillater meg å studere i Kenya, slik at mitt eget folk kan dra nytte av resultatene.» Etter en tid skrev universitetet i Brussel til regjeringen i Kenya og ba dem gi Okernwa et prosjekt som belgierne kunne ha oppsyn med.

Shonaer til Matabeleland

Fra Zimbabwe var det deltakere både fra flertalls- og mindretallsstammene. Steven Sibare fra Shonastammen (som er i flertall) kom inn på urolighetene i Matabeleland, den vestlige delen av Zimbabwe hvor mindretallsstammen holder til: «Noen av oss møt-

Forts. side 10

Kreative nordboere

De nordiske lands bidrag til årets familiekonferanse ble en timelang forestilling med temaet «The North at your Service» — *Norden til tjeneste*.

Idéen har sirkulert et års tid: Kunne vi unge nordboere få istand en type revy med musikk, sang og sketsjer som kunne fremføres i våre egne hjemland? I Caux i sommer bestemte vi oss for å foreta en liten test. Hva kunne vi klare i fellesskap?

I et kollektivt ansvar og lederskap av unge og eldre formet det seg fremfor alt to nyskrevne sketsjer, musikk av alle slag, og en scenisk fremførelse med diabilder, lys- og lydeffekter.

Den første sketsjen handler om hvordan vi gjerne setter oss selv og andre i forskjellige bokser. Ofte danner de motsetningspar: Høyre — venstre, mannens makt — kvinnens frigjørelse, ung — gammel, oppruste — nedruste, for å ta noen eksempler. Mangelen på kommunikasjon kom fram i dialogen mellom boksene, eller rettere sagt i de mange monologene. Vi taler gjerne, men lytter sjelden til hverandre.

Lytt til hverandre

Sketsjen sluttet med oppdagelsen at frykten, for hverandre og for fremtiden, i mangt og meget har drevet oss inn i alle disse forskjellige boksene. Den virkelige oppgaven idag er å bygge broer mellom mennesker, grupper og land.

Den andre sketsjen handlet også om kommunikasjonsproblemer, men denne gangen innen familien: Hver og en av familiemedlemmene hadde sin lille høretelefon hvor de uforstyrret kunne lytte til sin egen yndlingsmusikk. Fellesskap omkring måltider blir jo ikke særlig interessant i den situasjonen.

Sluttspørsmålet ble: Er det virkelig slik Gud vil at vi skal leve sammen? Hvordan skal vi lære Gud å kjenne og høre hans stemme når vi ikke en gang kan lytte til hverandre?

Noen nordboere som har besøkt India og Latin-Amerika det siste året fortalte til musikk og lysbilder hvordan dette hadde gitt dem fordypet tro på Gud og et levende framtidshåp.

Kapasiteten er der

Hva betydde så dette arbeidet for oss som tok del i det? Først og fremst var det morsomt. Å gjøre noe sammen, svensker, dansker, finner og nordmenn, fra de yngste tenåringene til syttiåringer. Morsomt å se at kapasitet og samarbeidsvilje fantes. Det er mulig å gjøre noe ut av dette. Men hvem er beredt til å ta ansvar for at det blir noe av?

Leif Nahnfeldt.

Også et svensk kvinnebilde

Den best kjente svenske gjennom tidene i verdens øyne er hverken Hammarskiöld, Gustav Adolf eller for den saks skyld Oluf Palme, men en kvinnelig helgen fra Middelalderen, Birgitta, grunnlegger av Vadstena kloster, åttebarnsmor, forfatter, arkitekt og reformator.

Det er mer enn 600 år siden Sveriges eneste helgen forlot hjemlandet for å slå seg ned i Roma. Og ennå studeres, diskuteres, beundres og angripes hun i opp til ti bøker pr. år.

Ekteparet Vendela og Philip Tyndale-Biscoe fra Göteborg/London har besøkt Oslo et par dager. Vi griper fatt i Vendela som spilte en rolle i det svenske syngespillet om Birgitta: *Herre, Visa mig Vägen*, i Caux i sommer. «Det var en glede å samarbeide med min gamle kompis fra teaterskolen, Eva Hovstadius, i hennes profesjonelle oppsetning,» sier Vendela.

Manus til stykket ble i sin tid skrevet av Gerd Jonzon og Ingrid Ydén-Sandgren, musikken av Inga Wieselgren. Skuespillerinnen Eva Hovstadius som har vært tilknyttet Malmö Statsteater var tilstede ved en av de mange fremførelsene et sted i Sverige og ble sterkt grepet av det hun så og hørte. Sammen med elever fra Musikkhøyskolen i Malmö videoutviklet hun stykket, og har senere spilt hovedrollen, blitt intervjuet i aviser og over radio om Birgitta og sin egen rolle, osv.

— *Hvilken mening og betydning har denne middelalderkvinnen for oss i dag, Vendela?*

— Hun er moderne, en kvinnesaksforkjemper på sin måte. Sto for det hun trodde på uten å bry seg om hva andre sa, blant annet.

Vendela viser oss avisutklipp og andre tekster om helgenen. *Troen* var åpenbart grunnlaget for denne uvanlige styrken, men det mest iøyenfallende i Birgittas berømte åpenbarelses er ikke fromheten, skriver forfatterinnen Maria Bergom-Larsen et sted. «Det er den glødende viljen til å forbedre, ja redde verden.»

— En polsk katolikk i Caux hevdet at Birgittaspillet representerte et gjenfødt femininitetsbilde, først og fremst preget av glede. Gleden gjennom et intimt forhold til Kristus som brudgom, helt i samsvar med katolsk tradisjon.

Vendela og Philip Tyndale-Biscoe er begge skuespillere, og det er MRAs teater som er deres hovedoppgave. Om noen uker går veien fra London til Zimbabwe for dem. Blir det noen teateroppsetning der?

— Kanskje. En afrikansk lærer vi traff i Caux har skrevet et par skuespill om situasjonen i Zimbabwe nå. De virket lovende. Vi er selvsagt rede til å yte den hjelpen vi kan.

— Og den nordiske revyen dere kom hit for å snakke med andre om, kan den bli til noe?

— Javisst.

Er Vendelas eneste kommentar.

Eva Riise Hanssen.

Når djevelen slår tilbake

«Samtale med djevelen» er tittelen på en nylig utkommet bok i Sverige. Forfatteren, polakken Kolakowski, er opptatt av problematikken «det onde» i verden, og han sier, «Alle utopiske prosjekter som tar sikte på å utrydde ondskaper i samfunnet vil til syvende og sist lede til det totalitære diktatur.»

Da Kolakowski nylig besøkte Sverige, la Dagens Nyheter opp til en samtale mellom ham og Lars Gyllenstein, sekretær i Svenska Akademien. Det ble en dialog om religionens åndelige og politiske betydning i dag — om ideologi og moral — om det umulige i å forsøke å skape et språk eller tankesystem som er gyldig for tilværelsens samtlige dimensjoner.

I den sammenheng sa Kolakowski: «De religiøse behov er i dag vekket til live, delvis som en følge av en følelsesmessig uttørring i en gjennomsektularisert verden. Et annet, helt atskilt problem er de siste års tendens hvor religionen får en stadig sterkere politisk rolle. Dette tror jeg ikke er et spesielt religiøst fenomen. Det er snarere følgen av at de tradisjonelle politiske ideologier står foran et sammenbrudd. Jeg tror vi allerede har nådd det punkt der de politiske ideologier, som vi stort sett har arvet fra 1800-tallet, viser seg mindre og mindre virkelighetspreget. De gamle paroler og forskrifter passer ikke inn i vår verden. De gir ingen løsninger

på våre mest presserende problemer. Man får det inntrykket at de politiske partier som bygger på disse nedarvede ideologier — konservatismen, liberalismen, sosialismen, kommunismen og anarkismen — alle sammen står ved randen av sammenbrudd.

De overlever tross alt, ettersom de støtter hverandre gjennom sin gjensidige kamp. Men deres ideologier klinger stadig vekk hulere. Problemet er at vi ikke har noe å erstatte dem med.»

Hvis Kolakowski skulle ha rett i dette, hvor finnes de menn og kvinner som har vilje, frihet og evne til å tenke i nye baner, pionere nye livsmønstre, som kan gi retnings og innhold til det 21. århundre?

E. E.

Kort nytt

FILIPPINENE

En av lederne for den demokratiske opposisjonen mot president Marcos i Filippinene talte i Caux under industri-konferansen. Raul Manglapus heter han, og han var Filippinenes utenriksminister og en nær kollega av den nylig myrdete Benigno Aquino.

Demokrati og menneskerettigheter er fremtidens løsen, sa Manglapus, som er leder for kristelig-demokratene i sitt land. Vestens regjeringer og selskaper har ofte støttet diktatorer for stabilitetens skyld, mente han. Men virkelig stabilitet kan aldri bygges på en mann. Den må bygges på folket. For-tjenestemotivet må ha en etisk dimensjon.

Han ba også om unnskyldning for den overlegne holdningen han selv og mange av hans landsmenn hadde inntatt overfor japanerne, som de anså som mindre demokratiske. «Men nå er det vi som ikke har demokrati,» sa han til de 600 tilstedeværende, blant dem Japans ambassadør i Bern.

AFGANISTAN

«Jeg takker Moralsk Opprustning for deres bidrag til Afganistans fremtid,» sa en kjent afganer i Caux. Dr. Abdul Hakim Tabibi var sitt lands ambassadør til FN da den sovjetiske invasjonen kom. «Ånden fra Caux» hadde hjulpet afganere i eksil til å beholde sin tro og uavhengighet. På vegne av Kongressen av Verdens muslimer (WMC) uttrykte han sin støtte for MRAs arbeid, og takket europeerne for den frihet 7 mill. muslimer i Europa har til å dyrke sin religion.

SPANIA

Fra den spanske statsministerens kontor kom dette budskapet til konferansene i Caux i sommer: «På vår presidents vegne sender jeg de beste ønsker om en vellykket sammenkomst. Den kommer sikkert til å være en verdifull støtte i anstrengelsene for å skape forsoning og brorskap mellom mennesker. Som dere vet har forsoning vært et nøkkelord i Spania de senere år. Den nåværende regjering er fast besluttet på at disse følelser skal få varig fotfeste i hele det spanske folk.»

SVEITS OG NORDEN

Sveitsisk TV og radio rapporterte om åpningsmøtet i sine nyhetssendinger. De nordiske land bidro med bl. a. tre kulturprogram: *Vis meg veien*, et synge-spill om den svenske helgenen Birgitta, en lysbilde-presentasjon om den finske freskomaleren Lennart Segerstråle, og et dansk program om «Danmarks røtter».

NYTTER DET?

I Drammens Tidende for 12. oktober sto følgende å lese i en petit-spalte — *Fra notisblokken*:

For noen år tilbake hadde vi anledning til å følge et par av konferansene oppe i Caux sur Montreux, Sveits, setet for konferanser som det internasjonale Moral Re-Armament arrangerer hvert år . . .

Afrika . . .

Forts. fra side 8

tes i Harare (hovedstaden) for å søke klarhet om hva Gud ville i denne situasjonen. Tankene som kom til oss, var disse: 'Shonaene må besøke Matabeleland. De må sette seg inn i hva menneskene der følger og lære å ha omsorg for dem.'

Da vi møttes igjen for å avtale detaljene i vårt besøk i Matabeleland, fikk vi høre at situasjonen var meget farlig. Jeg var redd. Det samme var alle de andre i rommet. Vi bestemte oss for ikke å reise.

Etterat jeg kom hjem, snakket jeg om dette med en venn. Vi spurte Gud igjen hva vi skulle gjøre. Neste dag visste vi at svaret var 'dra'. Vi reiste, og det førte ganske riktig til at vi opplevde hva den andre delen av befolkningen følte. Det styrket min forpliktelse til å arbeide for forsoning og forandring. Og det førte til at mennesker i Matabeleland besøkte Mashonaland.»

«Frihet»

Kebohile Dengu er sosialarbeider i Bulawayo, den største byen i Matabeleland: «For oss i Afrika, eller generelt i den tredje verden, betyr utvikling ikke bare teknologi. Fremskritt inkluderer menneskene, deres moralske og åndelige tilstand. Moralen i hele samfunnet må endres, fra grasrotnivået til regjeringen. Dette er eneste håp for virkelig fremskritt.» Hun fortalte at filmen *Frihet*, som dramatiserer disse spørsmålene i Afrika, blir vist på shona-språket rundt om på landsbygda i Zimbabwe, der 80% av befolkningen bor. Selv hadde hun engasjert seg i arbeidet med å få filmen oversatt til mindretalls-språket, sindebele.

Ved slutten av sommeren i Caux ble det kunngjort at en pan-afrikansk konferanse vil bli arrangert i Nigeria neste år.

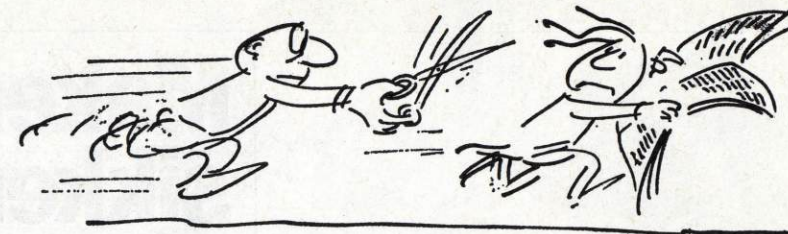
For å si det kort: Hovedhensikten med kongressene var og er å få deltakerne til å granske seg selv og sin egen innstilling til verdens problemer. For ikke å snakke om sine egne høyst private problemer. Kjenn deg selv — på godt og vondt.

Vi laget noen reportasjer fra oppholdene i Caux, og fikk beviser for at stoffet fenget.

Konferansene i Caux har fortsatt til denne dag. Mange spør seg: Nytt det? Kan mennesker, folk i verdens mylder, politikere, komme til å tenke annerledes? Hvis de setter spørsmål om en livsførsel preget av kjærlighet, renhet, uselvishet, kjærlighet som en utfordring? Naivt vil mange (de fleste) tenke.

Men det ville bety en verdensrevolusjon — med liv og fred til følge — i stedet for den skremmende vi nå har for våre øyne.

klippet

Mange synes det er umulig å elske i dag, at det var lettere før. Man snakker om en tapt kjærlighetsevne. Jeg vil heller si noe om moralens resultater i vår tid...

Det avgjørende er at vi ikke har forstått at vi må ha et sett etiske normer. Det er innebygget i friheten. Det vil si, i det å kunne foreta et valg. Å foreta seg noe slikt uten et normsystem, er meningsløst. Da er du kommet i vanskeligheter for alvor. Frihet uten normer blir uten mening. Flukt gir heller ingen frihet...

Tor Edvin Dahl, Aftenposten 28.9.83.

I en tid med moralsk oppløsning må vi lære oss hva sant disippelskap er. «Bare vi elsker og har kjærlighet, vet vi hva som er rett og galt,» blir det sagt. Dette er galt — Guds vilje er uttrykt konkret i de ti bud.

Biskop Erling Utne, Vårt Land 7.7.83.

Vi har så lett for å tenke i store planer, i mengden av aktiviteter, i opplegg for masse møter og kampanjer. Dette kan være viktig nok, men kanskje glemmer vi den aller viktigste utfordringen: Det å ta tid for den enkelte. Det er det enkelte menneske som trenger hjelp til personlig tro og omvendelse, til omsorg og diakoni. Hjelp ut av ensomhet og inn i et varmt fellesskap.

Vårt dypeste behov er en åndelig og moralsk vekelse — en omsorgsvekkelse i nærmiljøet!

Varaordfører Per Høybråten, Vårt Land 22.6.83.

Bjarne Høye (Vårt Lands tidligere redaktør) var blitt en kristen gjennom Oxfordgruppebevegelsen og han fulgte med inn i Moralsk Opprustning. Av og til syntes han visst at han måtte skrive en MRA-leder, og like regelmessig fikk han skarpe reaksjoner, brev som han på ingen måte likte, men som ikke fikk røket ham en millimeter fra det han mente var rett.

På besøk ute blant mennesker som mente seg å vite det, fikk jeg av og til høre at Bjarne Høye ikke hadde noe å si i den redaksjonen han var sjef for. Han var «avsatt», het det. Jeg svarte at dette var mildt sagt usant. Det var riktig at han ikke blandet seg inn i den daglige reportasjen. Det ville også være å kaste bort tiden, og dessuten var ikke det hans styrke. Han var stilist, en smilende kristen, en god far for alle de unge journalistene. Mye av det som ble diskutert i debattspaltene våre, forekom ham dessuten å være mindre vesentlig.

Men at noen medarbeider ville skrive noe som de visste han var imot? Aldri.

Ingvar Haddal, Vårt Land 11.6.83.

Viljen til personlig å hjelpe er blitt samfunnets mangelvare. Er det ikke snart på tide at . . . vi blir litt mer opptatt av hvordan folk har det med hverandre, at det finnes sider ved den menneskelige tilværelsen som ikke kan løses bare ved kontantoverføringer og offentlige institusjoner, men at det vel så mye er spørsmål om personlig medansvar og vilje til å hjelpe fordi en slik hjelp er god både for den som gir og får.

Georg Lieungh, Arbeiderbladet 22.6.83.

Jeg er sikker på at det er på dette området, i våre daglige drømmer, at den Hellige Ånd etablerer sin egen kontakt med oss. På denne måten blir den gaven gitt som vi kaller nåde: den plutselige illuminasjon, glimtet av uro som leder til anger og tilgivelse, hjertets åpning til kjærlighetens risiko.

Autoritet har ingenting med dette å gjøre. Autoritet er den en-øyede i de blindes kongerike. Den kan kommandere oss til alt, unntatt kjærlighet og forståelse.

Jean Marie Barette, hovedpersonen i Morris Wests roman «Guds klovn».

Stiller vi oss åpne for Guds ledelse, kan vi som kristne være med på å spre effektiv godhet til mennesker som på ulik måte har bruk for det. Vi må lære å gi hva folk trenger mest, enten det nå er Guds ord eller en bukett blomster. Rett ord på rett sted og til rett tid kan snu opp ned på et helt liv, sier Sigurd Lunde.

Biskopen fremholder at det alltid må være noe nøkternt og jordnært over det som har med Guds ledelse å gjøre. Det normale er en hverdagslig ledelse som man kanskje ikke en gang er klar over før i ettertid, sier biskopen og siterer Einar Lundby: «Jesus gikk på vannet bare en gang. Ellers tok han alltid båt.»

Vårt Land, juni 1983.

Ingen kan i atomalderen endre Kreml-ledernes syn på verden med makt, like lite som man i andre tider kunne endre andre mektige imperiebyggers tro med den tids makt. Men er Sovjets budskap til resten av verden at det *ønsker* å skremme, da burde man belage seg på slett ikke å la seg skremme. De vestlige samfunn har nok *makt* til å stå imot. Det er nok åndelig man trenger å stramme seg opp.

Gidske Anderson, Arbeiderbladet 28.9.1983.

Vi må bygge en ny orden hvis røtter når ned til dybdene i det som enda er levende i jødedommen, kristendommen og muhammedanismen. Jo nærmere vi kommer våre kilder, desto nærmere kommer vi hverandre, uten å oppgi det å være helt og holdent oss selv.

André Chouraqui, jødisk forfatter, tidligere-borgermester i Jerusalem som avsto å bli Israels president i 1979, London Times 6.8.83.

SVAKSTRØM ER VAR STYRKE

Vår spesialitet:

Alt materiell for
avslutning av
svakstrømskabler

90 år som spesialforretning
i svakstrømsbransjen

O. ØSTMO A.S

Rådhusgt. 3, Oslo 1

Maken til drifts- sikkerhet skal du lete lenge etter!

Jan Andersen AS RRA19

Shindaiwa motorsager er utrolig driftssikre. Starter hver gang – i all slags vær. Tåler å bli brukt, og har meget høy skjærekapasitet. Avvibreringen er et kapittel for seg selv. Kjedesmøringen er selvregulerende og foregår automatisk. Det doble luftfilteret sitter der det er enklest tilgjengelig, og tomgangsregulering foretas enklest uten verktøy.

Velkommen inn
til en Shindaiwa-prat!

shindaiwa
en Japansk mester

REINHARDT

REINHARDT

Reinhardt Maskin A/S 4601 Kristiansand S.
Avdeling Oslo: Hvamveien 1, 2013 Skjetten

Ny Verden vil fremme: En åndelig og moralsk opprustning. Solidaritet mellom enkeltmennesker og nasjoner. En revolusjon under Jesu Kristi Kors, som vil omskape verden. Individets og samfunnets forandring. Absolutte moralnormer: ærlighet, renhet, uselviskhet og kjærlighet.

INFORMASJON OM MORALSK OPPRUSTNING

Utkommer med 6 nummer i året.

I redaksjonen:
Eva Riise Hanssen - ansvarlig red.
Anders Eskeland
Einar Engebretsen
Jens J. Wilhelmsen
Inge Mannsåker
Sturla Johnson
Keld Jørgensen (Danmark)

ABONNEMENTSPRIS for et år
Norge kr. 40,-
Danmark dkr. 45,-

Redaksjonens adresse:
Postboks 3018, Elisenberg, Oslo 2
Tlf. 02/44 64 78 — Postgiro 5 12 57 94

Danmark:
Postboks 312
1502 København V. Postgiro 18 51 51

Sverige:
Sveavägen 34, 6., 111 34 Stockholm
Tlf. 08/10 34 56

Trykkeri: Brødr. Tengs, Oslo

Utgiver: Stiftelsen Moralsk Opprustning
NY VERDEN